

Autor škol u Březinových sadů: Učebnu napojenou na skleník jinde nemají

V září oslavil úctyhodných 85 let jihlavský architekt Ctibor Seliga. Rodák ze slovenských Košic prožil většinu života v Jihlavě. Z jeho rukou pochází například základní školy Demlova, Březinova a Seifertova, sídliště Na Dolech nebo Královský vršek. Ctibor Seliga vystudoval v roce 1960 Fakultu architektury VUT v Brně, kde potkal i svoji manželku pocházející z Třeště. Po půlroční vojně se jako mladý architekt usadil i s ženou v Jihlavě a po pár letech pedagogické zkušenosti na stavební škole si řekl, že se „musí vrátit zpět do praxe“. Nastoupil tedy do Stavoprojektu, kde se stal hlavním architektem pro okres Znojmo. Náročná práce obsahovala klíčové projekty v Jihlavě, Praze, Žďaru nad Sázavou, Třebí, Pelhřimově a dalších lokalitách v rámci České republiky. Svoji tvůrčí činnost ukončil v roce 2012.

■ Aneta Hrdličková

Co pro Vás architektura znamená?

Architektura je velice široký pojem, který ale dnes už moc neplatí. Dnešní doba nahlíží na architekturu více jako na umělecké dílo, než stavební odvětví. Děti, které odcházejí na vysoké školy – třeba z naší Střední školy stavební Jihlava, jdou buď na stavitelství, nebo na architekturu. Bohužel pro architekturu se hledají spíše studenti, které lze více tvarovat a nejsou tak stavebními poznamenaní, třeba studenti z gymnázií.

A jak jste se dostal k architektuře vy?

Pocházím z Košic až z východního Slovenska. Na architekturu do Brna jsem se rozhodl jít v roce 1954, tu jsem úspěšně dokončil po šesti letech. Od roku 1965 do 1976 jsem byl zaměstnancem Stavoprojektu Brno – závod Jihlava. Další roky jsem působil jako architekt v Druposu Brno – ateliér Jihlava. A v letech 1992 až 2012 jsem projektoval na volné noze. V mé době ještě architektura se stavebními úzce souvisela.

Zůstalo to tak i ve Stavoprojektu?

Stavoprojekt byl organizací pro bytovou a občanskou výstavbu v období ohromného rozvoje a masivní výstavby. Zabezpečovali jsme opravdu vše v rámci komplexní bytové výstavby od obytných souborů, občanskou vybavenost, technickou vybavenost, po výstavbu v rozptylu. Jihlava byla střediskem rozvoje pro více okolních okresů, ty měly své vlastní skupiny po přibližně deseti lidech. Vedoucím byl architekt, který měl pod sebou projektanty, pod

DÁRKEM k 85. narozeninám architektu Seligovi byla prohlídka škol Březinova a Demlova. Na snímku stojí architekt s fotografií, kde je vidět prázdné parkoviště, původně určené jen pro ředitele a učitelky.

Foto: archiv MMJ

nimi byli konstruktéři a to vše se takto stupňovalo až k šikovým kresličkám, jejichž práci se dnešní strojový tisk těžko vyrovná.

A tam jste se dostal i k výstavbě jihlavských základních škol...

Ano, první byla ZŠ Seifertova. Já jsem ale projektoval atypické školy, takzvané typizované školy se stavěly jak na běžícím páse. Norma třeba určovala, že musí mít třídy na obě strany od chodeb, asi jako ve věznici. Seifertovu školu jsem navrhoval jako atypickou s 27 třídami, ve vazbě na Dělnický dům a ukončil domem obchodu a služeb Globus.

Jak probíhalo projektování škol u Březině?

Já Jihlavu nedělal, mým okresem bylo Znojmo. Přesto to ale nakonec padlo na mne. Podle počtu obyvatel sídliště byla daná kapacita, a tak vyšel areál dvou základních škol, tedy 2 krát 24 tříd se samostatnými vstupy. Speciální učebny jsem koncipoval do zadní zcela samostatné části. Tam lze najít například dramatickou učebnu nebo tělocvičny – dvě haly rozdělené posuvnou zdí, která když

se odstraní, tak v nich lze běhat šedesátku i v zimě. A na to všechno se dá dívat z galerie, pod kterou je uloženo tělovýchovné nářadí. Tím bych chtěl poděkovat všem, kteří se na projektu podíleli, bez nich by to nebylo možné v tak krátké době zrealizovat.

Jaké další speciální třídy tam lze najít?

Na chemii, fyziku... Jedna vyloženě samostatná, kterou podle mne nikde jinde nemají, je učebna biologie, která je v přízemí napojena na skleník. Víte, já jsem vyrůstal v zahradnictví a přišlo mi důležité tam ten skleník mít. Součástí je ale samozřejmě i zahrada a sad za školou, kde už se kope přímo do země nebo otevřené hřiště s kulatou dráhou, kde můžou děti běhat bez omezení celý den. Pod pojem speciální učebna se však dal schovat i bazén.

To se dalo?

Architekt měl v ruce jednu ohromnou moc, a to byly peníze. Stavba v celém areálu musela stát maximálně 40 milionů, a pokud to někdo uměl, tak si dal velký pozor, aby nestála ani o korunu méně. Když jsme

TĚSNĚ před dokončením stavby způsobili mladí výtržníci na sídlišti poprask. Rozbili 50 oken novostavby, které byly vytvořeny na zakázku pro jihlavské školy.

Foto: archiv MMJ

projekt projednávali v Praze, tak nám bazén v Jihlavě samozřejmě nedovolili. Tenkrát jsem si ale řekl, že tam ten bazén prostě musí být, a tak jsme nesouhlasný protokol založili hluboko do spisu. Bazén jsme pojmenovali jako speciální učebnu a dokud se nezačalo kopat, tak nikdo nevěděl, že tam má být. A pak se jen všichni divili.

Chodily do vámi postavených škol i vaše děti?

Já mám radost z každé práce, kterou dělám. Od přehrabování hnoje na zahradě po projektování. A tenkrát jsem věděl, že se z Jihlavy jen tak nehnu a dost možná budou do těch škol chodit i moje děti a moji vnuci. A oni opravdu chodili a chodí. To je teprve uspokojení, když vím, že to slouží, funguje a navíc to tam mají děti rády. Vždyť se tam vyřádily ještě předtím, než se to otevřelo!

Co tím myslíte?

To byl tenkrát poprask! Termín kolaudace byl daný už od začátku, šturmovalo se o výstavbě, pracovalo se o víkendech i v noci. Jenže asi měsíc, dva, před otevřením nám tam proklouzlo pár starších výrostků. A co na staveništi plném cihel neudělali... Celé to obešli a z přestávkových dvorů naházeli ty cihly do oken velkých dvakrát 2,40 metru. Celkem jich rozbili asi 50! Krásné překvápko. Jenže ono to neskončilo, ti výrostci se pochlubili mladším dětem, které je šli samozřejmě napodobit. Jenže ty už pozemáci chytli. Rodiče ze všech okolních ulic pak čekali, jestli policajti zazvoní i u jejich dveří.

Otevření se tedy nestihlo?

Okna jsme pak sháněli po celé republice, protože byla speciální velikosti i provedením, vyrobená podle plánovaného hospodářství přesně pro jihlavskou školu. Ale stihlo se to, protože se to muselo stihnout. Školský areál byl zkolaudován v létě 1976 a slavnostně otevřen v roce 1977.

Stál jste také u zrodu sídliště Na Dolech. Věděl jste, že stavíte na historicky významných stolách?

Když se něco stavělo, tak na základě podrobného hydrogeologického a stavebně geologického průzkumu. Je pravda, že v této oblasti byly stoly, hlavní žíla šla ale spíše směrem k Šačberku a domovu důchodců.

Takže to přes památkáře prošlo?

Přes památkáře to šlo a počítala s tím i železobetonová statika. Co se objevilo při výstavbě, se zabetonovalo.

Podle životopisu jste velmi aktivní člověk, jaké máte další zájmy kromě zahradničení?

Ano, do 80 let jsem sjezdově lyžoval po Alpách i všude okolo, zajímala mne turistika, plavání a další všemožné sporty. Dodnes jezdím na kole, které nedávno bohužel musel podpořit elektropohon – přestal jsem stačit heleniskému kopci, který jsem musel vždy pár metrů před koncem vzdát.